

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ministro Ecclesiae, Sermones III. in solennibus cœtibus ecclesiastarum urbis & agri Tigurini

Werdmüller, Otto

Tigvri, 1551

VD16 W 1983

Sermo III. De Ministro Ecclesiæ in Solenni cœtu ecclesiastarum urbis & agri Tigurini habitus, septe[m]bris XII. Anno M. D. L.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35649

SERMO III. DE MINI

STRO ECCLESIAE, IN SO

lenni cœtu ecclesiarum urbis & agri

Tigurini habitus, septēbris XII.

Anno M. D. L.

PER QVAM memorabilis est illa
concio seruatoris nostri in Euangelio
secundum Ioannem decimo capite, in
hunc modum loquentis, Amen amen
dico uobis, ego sum ostium ouium. Omnes quotquot
ante me uenerunt, fures sunt & latrones, sed non alla
dierunt eos oues. Ego sum ostium, per me si quis in-
troierit, seruabitur, & ingredietur & egredietur, &
pascua inueniet. Fur non uenit, nisi ut furetur & ma-
ctet, ac perdat. Ego ueni ut uitam habeant, & abun-
dantius habeant. Ego sum pastor ille bonus. Bonus pa-
stor animam suam dat pro ouibus. Mercenarius autē,
& qui non est pastor, cuius non sunt oues propriae, ui-
det lupum uenientem, ac deserit oues, fugitq; et lupus
rapit & dispergit oues. Mercenarius autē fugit, quia
mercenarius est, & oues nō sunt illi curae. & reliqua.
Hac tota concione, tria maxime consideranda propo-
nuntur. Primum dominus uulgo nota similitudine pa-
storis, proprium suum & perpetuum munus decla-
rat.

rat. Secundo pios & ueros ecclesie ministros à falsis²
 & hypocritis discernit. Tertio, quid omnib. qui Chri³
 sti nomine censentur faciendum sit, ouium exemplo
 edocet. Cæterum in præsentia neq; de Christi summi
 pastoris, neq; de ouium officio, sed qui aptissime con-
 uenit huic loco & tempori, de ueris & falsis pasto-
 ribus discernendis, sermonem institui. Neq; uero quis
 quam uestrum, uenerandi præceptores, patres, ac sym-
 mystæ, adeò me uecordem & stupidū arbitretur, qui
 grauitatem & molē oneris, cui ferendo impares sunt
 humeri mei, non expendam. Vt enim de gubernanda
 rep. hostibusq; infestis repellendis, bene differere, nō
 est nisi prudentis uiri, & longo rerum usu exercitati:
 ita nec de regenda ecclesia Christi, & à spiritualibus
 lupis asserenda apposite ac perspicue uerba faciet,
 qui non eximia cælestium rerum cognitione & elo-
 quentia præditus fuerit. Nec ignoro, plerosq; uestrum
 in hoc sacro coetu & ingenio magis idoneos, & do-
 ctrina magis, quàm ego sim, instructos esse ad dicendū.
 Attamen quia prouinciam hanc mihi mandauit supe-
 rior authoritas, nolui, quantum diuinitus conceditur,
 publicæ causæ deesse. Simul humanitatem uestrā ma-
 iorem in modum rogo, pium conatum in arduo nego-
 tio fauore complecti, & æquo animo audire dignemi-
 ni, præsertim nihil aliud, quàm quod nostrum omnium

ECCLESIAST. PASTOR.

**Pastores
quiritur.**

pastorale munus concernit, afferentem. Ac primum quidem patres ac fratres in domino colendi, studium & diligentiam nostram exuscitet & acuat necessarius usus pastorum. Ovis enim adeo demens & stultum est animal, ut si à stabulo aberrauerit, prius frigore pereat in dumetis & locis auis, quam ad stabulum reuertatur, nec ipsa unquam pastorem quaeratur, sed ut à pastore quaeratur, reducatur, conseruetur opus est: ita homo cum per peccatum Adae semel à stabulo regni caelorum exorbitauerit, & uagetur passim in deserto huius seculi, potius in uoluptatibus & immundicijs periret, quam ad dominum deum redeat, ut salutem consequatur. Nos omnes, clamat Esaias propheta, tanquam ovis errauimus, quisque uiam suam sectatus est. Mox idem propheta subiungit, quanta erga perditam ouem sollicitudine afficiatur deus, qui filium suum unigenitum pastorem dederit, cuius ductu & auspicijs, cuius etiam morte ovis amissa uindicaretur & seruaretur. Adhuc clarius ipsemet Christus ihs quae modo recitauimus, pronunciat uerbis, se bonum illum pastorem esse, qui animam suam pro ouibus exponat, à sanguinario lupulo liberet, uerbo suo uiuifico pascat, & aeternam uitam largiatur. Quamquam autem haec uere ac proprie

Isa. 53.

proprie de unico Iesu Christo prædicentur, inter-
 rim tamen ministris suis, per quos uocat & pascit,
 non inuidet pastoris nomen: sed quemadmodum ipse
 solus est filius Dei iustus & cœlestis, ex gratia au-
 tem per fidem & nos sumus filij dei iusti & cœ-
 lestes: ita dominus noster, quem unum pastoris ad-
 pellatione dignum censemus: (Nam etsi alij sanctis-
 simi uiri suas animas sexcentis pro ouibus ponant,
 ne unam quidem redimere possent: hic uero to-
 tum gregem unica hostia in libertatem asseruit)
 non inuitus tamen cooperarijs suis nomen pasto-
 ris, quod sibi soli debetur, communicat. De qui-
 bus Hieremie tertio cap. scribitur, Dabo uobis pa-
 stores iuxta cor meum, qui pascant uos peritia &
 intelligentia. Cum igitur pastorale munus ab ip-
 somet deo sit sancitum, non temere, sed ad salutem
 amentium & stolidarum ouium, honorifice de hoc
 ministerio sentientes, omni cura & studio sem-
 per huic inuigilemus. Porro dominus noster ^{Triplices}
 tribus generibus gubernatores ecclesiæ distinguit: ^{doctores ec-}
^{clesiæ.}
 primum eorum est qui ueri, eoque nomine digni sunt:
 secundum est mercenariorum: quibus tertium subiun-
 git, quos latronum furumque nomine notat. Sicut enim
 politici magistratus triplicem habent differentiã. Alij
 præclare suo munere funguntur, res gerunt necessarias

ECCLSIAS. PASTOR.

et salutes, nec franguntur metu, ut deserant officium
sed constanter seruiunt utilitati publicæ magis quam
privatæ. Talis fuit apud Iudeos Iosaphat, apud Athe-
nienses Aristides, apud Romanos Fabius. Secundo gra-
du censentur mercenarij, qui unum hoc agunt, ut ho-
minum fauorem aucupentur, atq; remp. hactenus ut-
cunq; administrant, quatenus capiunt ex ea priuatum
commodum & tranquillitatem. Quare in periculis lan-
guent, tacent, fugiunt, cuiusmodi fuerunt Romæ Lu-
cullus, Athenis Lysias, & in omnibus aulis ac oppidis
talium magnus est numerus, qui mediocriter admini-
strant remp. sed in discrimine communi necessitate
posthabentes suæ salutis, aut sese abduunt, aut inflectunt
sententias ad potentium uoluntates. Tertio gradu sunt
sycophantæ, et iniqui iudices, qui donis corrupti per-
uertunt iudicium, qui expilando & proculcando ci-
ues suis cupiditatibus satisfaciunt, ut Romæ Saturninus,
Rullus et similes tribuni plebis, seditionibus labefacta-
runt remp. & postea multi Cæsares omnem tyrannidem
exercuerunt. Consimiles his tres differentias inter ecclē-
siæ doctores, haud obscure significat dominus noster.
Primo loco bonos esse pastores innuit, qui uestigia Ie-
su principis pastorum imitantur, ut prophetae, apostoli,
Basilius, Ambrosius, Augustinus, & alij complures.
Secundo mercenarij perstringuntur, non sanè quicum-
que

que pro ministerio ac labore mercedem unde uiuant, accipiunt. Dignus est enim operarius mercede sua, sed qui tantum mercedis gratia seruiunt, nec ita sunt animati, ut gregi domini uere consultum cupiant. Ideoq; ubi periculū imminet, & uel satan, uel satellites ipsius gregē inuadunt, nō obfistunt fortiter, sed eō se, quō fortuna, inclināt. Docent quidē, dum saluis rebus licet, purū Euangelion. Sin uero Interimistarū doctrina ui obtruditur, assentiuntur et illi, et suscipiūt eam docendā. Quod si mandaretur eis, ut si uelint ecclesiastico stipendio tranquille frui, Mahometicā religionē tradāt, obsequerentur. Tertio gradu sunt fures & latrones, qui falsis dogmatibus soli Mesſiæ debitā suffurantur gloriā, & oues domini ad se non pertinentes, in suā potestatem redigunt, lac emulgent, uellera diripiunt, carnes ouū comedunt, ossium medullas exugunt, hoc est, domos uiduarū deuorant, portentosas corradunt opes ad luxū, animas ueneno imbuta doctrina interficiunt, dum à cœlesti pastore, in quo uno uera salus est ac uita, ad regnum satanæ, in omne impietatis genus abducunt: insuper phalarica tyrannide grassantur in ecclesiam Christi, & mactant quotquot sincerā Euangelij doctrinā confitentur. Tales olim impij sacerdotes erāt in Iuda, & nostro seculo pontifices, & principes, qui omnigenæ idololatriæ in ecclesia authores sunt. Ex his

ECCLESIAST. PASTOR.

iam finem & propositum eorum, qui bene uel male
pastoritium munus obeunt, intelligimus. At quibus fa-
cultatibus instructi sint ueri pastores, qua ratione
gregi dominico provideant: e diuerso quæ studia malo-
rum pastorum deprehendantur, planius ac clarius

1. Officium porro explicandum uidetur. Oibus regendis, quis
idoneum putet ignorantem ouile, ignorantem ostium
ouilis, ignorantem pascua, ignorantem modum re-
ducendi errantes? aut gnarum quidem istorum om-
nium, sed mala fide administrantem? Multo ma-
gis hæc uniuersa requiruntur in eo, cuius fidei ratio-

Ouile.

Orta

nales oues committuntur. Ouile seu caula spiritua-
lis dicitur domus dei, regnum cælorum, ipsaq; so-
cietas electorum: quam late uero pateat illud ouile,
& quibus finibus terminetur hoc septum, hoc est,
qui pertineant ad regnum cælorum, perpetuo digla-
diantur religionis antistites. Non eò pertinent lupi,
non ursi, non uulpes, non porci, non lepores, non ue-
spertiones, sed oues: hoc est, nec diaboli, nec idolola-
træ, nec pseudochristiani, qui uel Christum abnegant,
uel turpiter uiuunt uacui pœnitentia. Quales ergo
Iudæi quidem neminem arbitrantur hoc stabulo com-
prehendi, nisi circumcisum & sabbata agentem.
Christus uero dicit, Et alias oues habeo, quæ non
sunt ex hoc ouili, illas quoq; oportet me adducere: hoc
est,

est, non tantum iudeos agnosco meum populum, uerū
etiam gentes, etiam si non assumant iudaismum. Vt e-
nim historia de Cornelio Centurione silentio præte-
reatur, an non Paulus Philippis à custode carceris in-
terrogatus, Quid me oportet facere, ut saluus fiam, , ,
respondit, Crede in dominum Iesum, & saluus eris tu , ,
& domus tua? Non circumcisionem, non sabbatis-
mum exigit ab ethnico, sed fidem in Iesum Christum.
Deinde qui à parte stant pontificis, somniant ouile
Christi eos tantum capere, qui se Romanæ subijciant
ecclesiæ, qui sacrificorum & monachorum meritis
in illud introducantur. At non est adeo angustum ouile
Christi. Reipsa comperio (inquit Petrus) quod non
sit personarum respectus apud deum, sed in quauis
gente, non ait, in Romana ecclesia, sed in quauis gen-
te, qui timet deum, & operatur iustitiam, acceptus
est illi. Et sicut in Christo non est seruus nec liber, Galat. 3.
non est masculus nec fœmina: ita in eo non est ere-
mita nec politicus, non est cœlebs nec coniunx, sed
omnes qui credunt, unus sum in Christo Iesu. Inuenias
item adeo supersticiosos, qui exclusis peccatori-
bus, non nisi iustos & sanctos in ouile admittant.
At multo latius patere, Christus innuit his uer-
bis, Non ueni ad uocandum iustos, sed pecca-
tores ad pœnitentiam. Breuiter, hoc ouile non

ECCLESIAST. PASTOR.

Ostium. terminatur nec ullo uel uitæ genere, uel finibus orbis, sed tantū cognitione & fide in Christū. Præterea quod delectu certo quidā ad hoc stabulū dei pertineant, quidam uero arceantur ingressu, ex ostio quoq; intelligitur. Ad quid ostiū domus, nisi aditus detur in domum? Christus pronunciat ouile suū habere ostiū, per quod ingrediamur: nō igitur uult omnes exclusos à regno suo. Rursus, quæ quibusuis et bestijs et hominibus patent, non solent ostijs muniri. Quare cum ouile dei ostium habeat, non patet quibusuis nullo discrimine liber accessus. Quod nam aut sit illud ostiū, exponit ipse met dominus, Ego sum, inquit, ostium ouilū, omnes quotquot ante me uenerunt, fures sunt & latrones. Ne uero quis arbitretur, hoc ei uerbū temere excidisse, mox repetit, Ego sum ostiū, per me si quis introierit, seruabitur, hoc est, per me solum ius & adoptio domus ac regni dei acquiritur. Reliqua omnia ostia quæ uel Iudæi Baalite, uel gentes idololatæ, uel pharisæi et Sadducei, uel Mahometistæ fabricarūt, abducūt homines ad infernū, non ad cælum. Sacrificuli Missarij, & Monachi tot in cælū commenti sunt ostia, quot celebrarūt Missas pro peccatis uiuorū et mortuorū, quot instituerunt ordines monasticos, quot sanctos inuocandos proposuerūt: sed quia tantū unū est uerum ostiū in ouile dei Iesus Christus, fures et latrones sunt omnes, quicumq;

quicumq; aliud ostium in regnum coeleste architectan-
tur. Nec pluribus protectoribus rationales indigent
oues, quanquā inualidæ & inermes, multarūq; bestia-
rum insidijs expositæ. Vsus enim ostij est non solū in-
troitum & exitū præbere, sed etiam communire lo-
cum, unde & uectes & repagula et seræ adhibentur.
Cū itaq; ostiū uocat se dominus, simul declarat se in-
uictum esse munimentum, quod ouiculas ab iniuria &
uiolentia suum & luporum fortiter defendat, non ita
ut in hoc mundo sint illæsi tutiq; ab iniurijs uiolento-
rum, sed ne iure ac foelicitate regni dei spoliētur. Præ-
terea si, quale sit ostium, consideremus, quid plerunq;
impedire soleat quo minus ingredi liceat, animaduer-
titur. In Euangelio secundū Mattheum, portam ad ui-
tam describit dominus arctam & strictā. Vnde colli-
gimus ostium esse humile, demissum, ac depressum, per
quod nemo ingrediatur eorum, qui mundanæ sapien-
tiæ, propriæ iustitiæ, inanis gloriæ gibbis & sarcinis
elati & onusti sunt, nisi prius istas sarcinas deponat,
imò nō resumpturus abijciat. Nec sufficit humilis de-
prauatæ naturæ confessio, nisi uera quoq; fiducia in
Christū concipiatur. Solis enim fidelibus ostiarius pa-
ter propter filiū per spiritū sanctū aperit, simulq; ius
ac prærogatiuā ingrediendi ac egrediendi, hoc est, con-
uersandi in domo dei, ut fiant domestici dei, largitur.

ECCLESIAST. PASTOR.

Pascua. Quae omnia pastorem praesertim, bene cognita & perspecta habere oportet. Nec minus pascuorum noticia requiritur in ijs, qui alios docere suscipiunt. Reuera quidem Christus ipse pascit corporis & sanguinis sui pabulo, sicut in Euangelio secundum Iohannem sexto capite explicauit. Ut, si cuius anima propter peccatum esuriat iustitiam, propter afflictiones esuriat consolationem, propter mortem sitiit uitam: in Christo per fidem reperiat iustitiam, consolationem & uitam. Certa ratione uerbum quoque dei, Euangelium adpellatur pabulum, quatenus monstrat & adnunciat Christum dicentem, Caro mea uere est cibus, & sanguis meus uere est potus. In

Ambrosius
in Psal. 118.

Sermon. 14

hanc sententiam uerbum dei celebratur à diuo Ambrosio, Bona pasqua sunt (inquit) libri scripturarum
 1) caelestium, in quibus quotidiana lectione pascimur,
 2) in quibus recreamur ac reficimur, cum ea quae scripta sunt degustamus, uel summo ore libata frequentius ruminamus. His pasuis grex domini saginatur. Hec ille. Hucusque breuiter perstrinxi, quid ouile, quid ostium, ianitor, pabulum in regno dei significet, sine quorum noticia nullus bonum in grege dominico pastorem egerit. Nam hoc est unum ex potissimis officijs nostris, ut gregem fidei nostrae concreditum de uero ostio & uia in stabulum regni caelorum

cœlorum erudiamus. Quæ uero oues extra septa
 per falsas doctrinas in errorem abductæ, uel per
 prauam concupiscentiam in scelera prolapse fue-
 rint: à pernicioso instituto reuocemus, & prædica-
 tione uerbi ad ouile Christi reducamus. Alioqui enim
 nunquam sua sponte reuerterentur. Nam & Chri-
 stus in Euangelio secundum Lucam innuit, à fidei pa- Luc. 15:
 store nonagintanouem oues relinqui, & amissam
 queri assidue donec inueniatur. Idem uel unico Da-
 uidis exemplo liquet. Hic exclusit sese quondam è sta-
 bulo per adulterium & homicidium. Nec est reuer-
 sus sua sponte, sed pastor Nathan necesse habuit
 amissam ouem querere, quam cum adhuc pro foribus
 aberrantem, comprehenderet, reduxit. Itidem nos
 sequuti prophetae Nathan, maxime uero domini
 Christi exemplum, oues perditas summa diligentia
 queramus, saluberrimis pascuis Euangelij nutriamus,
 & apud dominicum gregem conseruemus: quæ pri-
 mæ sunt nostræ partes. Simul autem hinc igna-
 uos pastores & mercenarios deprehendimus, qui
 uanissimis rebus intenti, leuiter & oscitanter do-
 cent, & cum deberent sacris literis incumbere, ne
 temere & importune alimenta ministrarent, aucu-
 pijs, deambulationibus, commensationibus, & alijs

ECCLESIAST. PASTOR.

perniciosis rebus uacant, haud alia de causa, quare
quia uentri seruiunt, & nulla ouium cura tanguntur.
Nec non hinc apparent ex diametro pugnantibus lu-
pi, fures, latrones, qui uocē Euāgelij traditionibus cor-
rumpunt, imò pro nefas Euangelio haresios notā in-

2. Officium urunt, explodunt et oppugnant. Iam ad secundum
officiū pastoris uenio, quod insignis ille pastor, diuus
Paulus 1. Cor. 14. consolandi uerbo cōplectitur. Nec
enim sanarū & robustarū ouium tantum cura gerenda,
ut pascenda, sed de infirmis & agrotis maxime solici-
tos esse decet. Si quæ nō omnia perfecte cognouerint,
nec ad amussim quæ pro concionibus promulgata,
executa fuerint: non conuenit Tauricum obtueri, in-
humaniter tractare, diris deuouere, sed infirmitati eā-
rum compati, defessas sinu portare, uulneratis mede-
ri, mœstas consolari. Nec enim mandat, sed impensis
1. Thef. 5. precibus orat apostolus, inquiens, Obsecramus uos fra-
tres, monete inordinatos, consolamini pusillanimes,
Galat. 3. subleuate infirmos, patientes estote erga omnes. Et ali-
bi, Etiam si occupatus fuerit homo in aliquo delicto,
uos qui spirituales estis, instaurate huiusmodi, spiritu
mansuetudinis, considerans temetipsum, ne & tu ten-
teris. Inuicem alij aliorum onera portate, & sic com-
plete legē Christi. Idem quod uerbis alijs præscribit, e-
uidenti suo in Galatis seductis exemplo nobis cōmen-
dat.

dat. Acerrime enim in lupos & seductores inuehitur
 per totam epistolā, ipsos uero Galatas uelut infirmas et
 teneras oues mansucto spiritu reuocat & consolatur.
 Porrò tametsi plura fidelium pastorū exempla in me-
 diū proferrī queant, tamen de primario pastore Chri-
 sto subinde repetendum est, quia duplicē in omni do-
 ctina Christiana usum habet. Vnum præcipuū, quòd
 ipse solus ex infernalis lupi faucibus eripit, ereptasq;
 oues suo spiritu & uerbo pascit, medetur, consolatur,
 cōfirmat. Alterū aliquanto minoris momenti, quòd ui-
 uum et perfectū exēplar omnis generis uirtutū inspi-
 ciendus et imitādus pponitur. Eos sanē qui uestimētis
 ouīū incedunt, intrinsecus uero sunt lupi rapaces, ma-
 gna animi cōmōtione insectatus est. Reliquis aut, etiā
 publicanis, et scelere conspurcatis singularē exhibuit
 humanitatē. Benigne respexit apostolū Petrum, tamen-
 si dominū suum non leuiter hic abnegasset. Mariæ &
 Marthæ anxij de salute fratris Lazari, nō Stoico mo-
 re, sed suauius uerbis respondit, Infirmas hæc nō est
 ad mortem, sed pro gloria dei. Breuiter, qualem se fore
 per Ezechielē uaticinatus est, uere præstitit. Ego pa- 34. cap.
 scam oues meas, & faciā eas accubare, dicit dominus , ,
 deus. Perditam requiram, propulsatam reducā, confra , ,
 ctam ligabo, infirmam roborabo, pinguem & fortem , ,
 cōpescam. Huius principis pastorū uestigijs, nos omnes

ECCLESIAST. PASTOR.

oportet insistere, ne ipso duriores erga infirmas, san-
cias & afflictas esse uideamur. Simul uero medici-
nam, sanitatem, robur, uniuersum denique solati-
um & auxilium ouium, in uno ac eodem summo pa-
store, nec usquam alibi demonstrare. Hæc enim e-
loquitur æterna ueritas: Fur non uenit, nisi ut fure-
tur & mactet ac perdat. Ego ueni ut uitam habeant,
& abundantius habeant: hoc est, Fur ingreditur
noctu in ouile, non ut ouibus aliquid alimenti asse-
rat, sed ut uel pabulum uel oues tollat. Et latro si-
ue prædo grassatur gladio suo, non ut defendat, sed
ut laniet ac perdat, & in gregem cui prodesse de-
bebat, tyrannidem exerceat. Ego uero non ueni
ad deglubendum, & mactandum, sed ut suppeditem
omnium rerum abundantiam & copiam. Ex hoc
unico dicto, quicquid opus erit consolationis, pete-
re licet nobis & alijs in omni afflictionum genere.
Alius magna rerum egestate premitur, alius despe-
rabundam habet conscientiam ex agnitione suæ iniu-
stitiæ, alius metu mortis & inferni torquetur. Quò
ergo hi sese uertent? Si metuis ne fame pereas, au-
di quid pastor tuus dicat, Ego ueni ut uitam habe-
ant, camq; abundantissimam. Non uides panem in ca-
nistro, non pecuniam in crumena, sed si uideris
Christum

Christum in corde tuo, an tibi aliquid defuturum metuis? Qui affert animum plenum Christo ad uacuum crumenam, multo maiores opes inueniet, quam qui affert animum uacuum Christo ad crumenam nummis refertam. Si indiges iustitia, & metuis ne propter peccata percas in morte, audi quid pastor tuus concionetur, Ego ueni (inquit) ut uitam habeant & abundantiam uite. Contrarium quidem testatur conscientia tua, sed plus ne fidei adhibebis conscientie tue, quam uoci unigeniti filij dei? qui mentiri nescit, & cuius uerbum manet in eternum? Inspiciant autem & examinent nunc ingenia, mores, dicta & facta sua, quicumque hodie pastorum titulo & nomine gloriantur, ac iudicent ex his, pastores ne, an mercenarij, an fures & latrones sint. Si omnes cogitationes & curas in hanc rem conferimus, ut tota ratio medendi, confirmandi, consolandi afflictas animas, per solam fidem à Christo petatur: bonis utique pastoribus adnumerandis erimus. Si recte quidem consolamur, at non iuuandi animo, sed obiter ac defunctorie, quandiu sine iactura corporis, opū, gloriae licet, haud pastoris, sed mercenarij adpellatio quadrat. Ceterum si Missae pontificiae, regulae monasticae, collegia sacrificorum, inuoca-

ECCLESIAST. PASTOR.

tiones diuorum, imò si bona opera, quæ deus in decalogo præcepit, hoc nomine commendentur, ut perturbatam mentem reficiant, ut uulneratæ conscientiæ medeantur, in mortis agone auxilium ferant: Messiaæ debitus honor furto subtrahitur, animarumq; horrenda

9. Officium latrocinia perpetratur. Superest tertium pastoris officium, quod apostolus exhortationem uocat, et omnem urgendi sollicitudinem complectitur. Quoties enim oves de uera uia deflectunt, & salubri pabulo posthabito, sterilia & abrupta loca depascuntur, non satis est inquirere & aliquantulum inclamare, ut palantes & dispersæ redeant, sed ex errore tam stupida redduntur, ut diu quæsita, ne inuenta quidem pastorem sequantur, nisi compulsa trahantur, aut humeris adportentur. Multo maius incumbit onus ecclesiæ pastori, ne contentus sit, à fidei & pietatis tramite aberrantes, & in sepibus uitiorum hærentes, aliquoties admonere, sed urgeat ac instet, & compellat intrare. Quod non eò dico, quod quenquam inuitum cogi posse autumem, sed quod nolim facile spem de quoquam abijci, donec omnino

Math. 7. se porcum ostendat, cui dominus uetuit margaritas projicere. De uera instandi ac tolerandi ratione

2. Tim. 2. diuus apostolus hæc scribit ad Timotheum, Seruum domini non oportet pugnare, sed placidum esse
erga

erga omnes, propensum ad docendum, tolerantem, malos cum mansuetudine, erudientem eos qui obstunt, si quando det illis deus poenitentiam ad agnoscendum ueritatem, & resipiscant è diaboli laqueo, capti ab eo ad ipsius uoluntatem. Quas autem oues adiunxerit gregi fidelis pastor, magna diligentia custodit, atque ut incolumes conseruet, non solum irruentes lupos, ursos, leones abarcat, sed etiam oves scabie infectas, aut alioqui reieculas attentam cura separat, ne totus grex uenenata contagione inficiatur: ita nos, si fideles essemus pastores, & in pseudopphetas, papistas ac anabaptistas, & in ipsas oves scabie uitiorum oppletas, maiori studio animaduertemus. Nam quia magistratum deus singulari gratia nobis concessit Euangelicæ ueritatis propugnatorem, qualis nec prophetis nec apostolis sortito semper obtigit, huius ope melius uniuersum gregem expurgare possemus, si feruenti pioque zelo agitaremur. Exempli causa, Cum anabaptistarum latibula & peruersa studia resciscimus, cum sumptus in publicis rationibus subducendis ecclesiam grauant, cum honestissimæ leges manifeste uiolantur usuris, computationibus, adulterijs, nos putamus officio probe functos esse, si semel atque iterum prefectos admonuerimus, quorum munus est

ECCLESIAST. PASTOR.

ui condere nequitiam. Ideoq; in synodis omnem culpam à nobis in magistratum negligentem deriuare nitimur. Caterum si penitus intueamur, magistratus quidem habet suos neuos non dissimulandos, ex obliuione & incuria sepe intermittens necessaria. Interim tamen maior in ista morum corruptione culpa in nobis hæret ministris, qui quos merito accusauimus, non tertio, non quarto, non decimo accusamus apud consulem & senatum, donec aut manifesta è medio tollantur offendicula, aut senatus autoritate, tantopere urgens compellatio prohibeatur. Quinimò si maxime prohibeatur, quod tamen hætenus nec factum, nec dei benignitate (spero) fiet: eò magis in suggestu decertandum contra impia dogmata & sceleratam uitam, quò minus auxiliij apud homines reliquum adparet. Quid præterea dicam de diuina lege, ad quam peculiari iureiurâdo nos obstrinxit pius magistratus, ut quoties nomen dei uane usurpari, & temerario iuramento pollui audiuerimus, constitutam poenam eodẽ momento persequamur. Nostrum uero multi sunt in urbe & agro, qui pro rostris edictum illud laudamus, hortamurq; ut alij studiose seruent, ipsi uero non seruamus, imò ne molesti amici uideamur, aut importuni conuiue, non interpellamus, nedum poenã exigimus. Ita ne per deserta loca uagantes

ONES

oues ad stabulum regni dei compelluntur intrare, & ne integra sanæq; à morbidarum contagio ledantur, sedulo cauetur? An nō potius hæc socordia nostra, quotidie mala serpere, & deteriorē fieri gregē cernimus? non indigni quibus iusto dei iudicio lupi & latrones præualeant. Dic mihi obsecro, si quod ad gloriã diuinæ nominis vindicandã, facile præstat, omittimus, formidantes uidelicet offensam, ne morosi a tabaptista, nimiumq; seueri ac duri existimemur: quid tū sperare licet, quãdo propter Euangelũ nō solũ fauore & adplausu, sed discrimine uitæ et capite decernetur? Num cuncta simul perdere bona paratus erit, qui etiã quod uilissimum est cū dedecore diuine maiestatis retinere conatur? Si Christi concionem attendimus, hæc mercenariorum, nō pastorum fuerint. Illi nō audent ingenue profiteri quod sentiunt, sed formidant odia, exilia, cruciatus, ignominia, suæ tranquillitatis causa tacent, aut detorquēt Euangelũ ad hominũ affectus. Ut, nūc plurimi in Germania non ignorant Euangelũ, sed tamen metu sententiã suã dissimulant, dissimulatione rabie luporum, id est impiorũ doctorum & tyrannorũ confirmant, & concreditũ gregē perfide pascētes, lupis dissipandũ & dilaniandũ relinquunt. Boni uero pastores sese fortiter opponunt, & dimicant cum aduersarijs, quo gregem in sinceritate fidei tueantur incolumem,

ECCLESIAST. PASTOR.

huiusq; salutem suae uitae, omnibusq; praesentis uitae
anteferunt comodis. Sunt enim uestigia imprimis Chri-
sti, deinde prophetarum, apostolorum & martyrum
proposita nobis omnibus imitanda. Nempe, cum ui-
deret dominus lupum diabolum grassantem in ouile
dei, iam inde ab initio mundi, & machinantem qui in
mortem ac inferorum barathrum demergeret simul
omne genus humanum: e' supremo caelorum throno
delebitur, in utero uirginis carnem, adeoq; totum as-
sumit hominem, lupi uoracissimi caput conterit, nec
rem uilem, sed animam suam, nec coacto sed prompta
animo impendit, ut satisfactione sua eriperet de po-
testate diaboli, transferretq; quotquot ei credunt, in
caeleste regnum. Etsi autem nullus hominum possit
uel sua, uel aliena peccata morte sua expiare (Pote-
stas enim & facultas expiandi peccata & reconcili-
andi nos deo penes solum Messiam perpetuo manebit)
nulli tamen fideles pastores ad exemplum pri-
marij pastoris, uitam suam pro ouibus impendere gra-
uantur. Etenim prophetae, apostoli, ac martyres dede-
runt animam suam pro ecclesia dei, & multum pro-
fuerunt ecclesiae, subeundo mortem propter Euange-
lion, sanguine fuso testimonium ueritati reddentes, &
confirmantes alios exemplo suo, ut & ipsi Christum
agnoscerent, cuius confessione aeternam salutem con-
seque-

sequerentur. Quoniam ergo deus tanto amore & so-
 licitudine erga genus humanum afficitur, ut unigeni-
 tum filium, prophetas, martyres, innocentissimos, &
 charissimos seruos crudeliter occidi maluerit, quam
 oues amissas, in errore & internecone derelinque-
 re: sole clarius intelligimus, uenerandi patres & di-
 lecti fratres, manibus pedibusq; conuendendum, uelis
 equisq; contendendum, ut pura Euangelij ueritas do-
 cendo, consolando, urgendo propagetur, Antichristi
 & diaboli regnum a nobis oppugnetur ac destrua-
 tur, etiam periculo uitae, adeoq; ipsi malimus discer-
 pi, quam oues lupo discerpendas permittere. Non ex-
 cusabimur in extremo iudicio, si metu offensarum, si
 inhonesta fuga, melioribus temporibus reseruari ue-
 linus. Etiam sublati nobis, non deerunt alij idonei pa-
 stores ouium. Deus uel ex hisce lapidibus & fidelio-
 res & cunctis modis instructiores excitare potest,
 quibus ad finem usq; seculi regatur ecclesia. Ut igitur
 hoc periculosissimo & deploratissimo tempore
 ueternam excutiamus, arduumq; pastorale munus for-
 titer tueamur, nec pigeat extrema quoq; pati, si res
 ita postulet: dirum illud supplicium, quod dominus
 per Ezechielem malignis pastoribus ut absterreat mi- 34. cap.
 natur, ob oculos statuamus, Vae Vae, inquit, pastori-
 bus Israelis, qui paucerrunt seipsos. & reliqua. Rursus &&

ECCLESIAST. PASTOR.

amp. simum aeternae uitae premium in recenti memo-
ria, ut alliciat, custodiamus, de quo Petrus: Pascite
s. Pet. 5. (ait) quantum in uobis est, gregē Christi, curam illius
>> agentes, non coacte sed uolentes, non turpiter affe-
>> stantes lucrum, sed propenso animo: neq; ceu domi-
>> nium exercentes aduersus haeredes, sed sic ut sitis ex-
>> emplaria gregis Et cum adparuerit ille pastorū prin-
>> ceps, reportabitis immarcescibilem gloriae coronam.

Quoniam uero nihil tale poterimus absq; diuino pre-
stare auxilio, deum, à quo pastorale munus originem
trahit, iugiter ex animo inuocemus, qui nos ad nomi-
nis sui gloriam & gregis incolumitatem spū-
ritu sancto gubernare dignetur.

Amen.